

VISIETEKST VAN DE GROS TIENEN

(versie aangenomen op AV van 5/11/2015)

Opzet

De GROS Tienen fungeert als officieel adviserend orgaan van het stadsbestuur inzake ontwikkelingssamenwerking, internationale solidariteit en duurzame ontwikkeling. Deze visietekst drukt uit hoe de GROS Tienen naar de wereld kijkt, welke zorgen ze deelt en waaraan ze mee wil werken.

Onder "het Zuiden" verstaan we in deze visietekst de zogenaamde 'ontwikkelingslanden' of 'landen in ontwikkeling' (zie bijlage 1 aan deze visietekst). Onder 'Ontwikkelingssamenwerking' begrijpt de GROS Tienen het 'samen werken aan ontwikkeling', in een volwaardig partnerschap.

1. Onze wereld, onze omgeving

In deze tijd dringt globalisering door op alle terreinen van ons leven. Wij kunnen niet langer zeggen dat wat we 'het Zuiden' noemen, ver van ons bed ligt: het fruit dat we eten, de koffie en de thee die we drinken, de kleren die we aantrekken, de elektrische apparaten die wij gebruiken, het materiaal waarmee we onze huizen bouwen en inrichten, aardolie in al zijn vormen ... De reismogelijkheden en de nieuwe communicatietechnologieën maken van de ganse wereld "ons dorp".

In onze leefomgeving worden we geconfronteerd met migranten en vluchtelingen en hun verhalen over oorlog, achterstelling, verdrukking, mensenhandel, natuurrampen... De dreiging van een gevaarlijke wereldwijde klimaatsverandering wordt steeds groter omdat men treuzelt maatregelen te nemen. Dit alles laat weinig mensen onbewogen.

2. De wereld draait door

2.1. Noord-Zuidkloof

Door gebrek aan internationale samenwerking van overheden, ontsnappen multinationale ondernemingen en kapitaalgroepen vaak aan democratische controle. Deze situatie leidt tot een al te vrije markteconomie waar een aantal elites proberen de controle te houden en zelfs te vergroten over rijkdommen, ~~olievelden~~

water en landbouwgronden, energiebronnen en grondstoffen. Daardoor wordt onrecht nog verder bestendig. Deze evolutie vergroot de kloof tussen het Noorden en Zuiden, tussen arm en rijk wereldwijd. Dit heeft ook onmiskenbare verschraving van de cultuurdiversiteit en verregaande aantasting van ons leefmilieu tot gevolg.

Ruim een miljard wereldbewoners kampt dag in dag uit met ondervoeding of gebrek aan drinkbaar water. Minstens zoveel worden geconfronteerd met gebrekkige huisvesting, analfabetisme, te vermijden kindersterfte en ontoereikende gezondheidszorg. Meer dan een miljard mensen heeft geen werk en ook geen andere inkomstenbron. Amper één op vijf arbeid(st)ers krijgt afdoende bescherming. Miljoenen mensen worden economisch uitgebuit of zijn slachtoffer van onderdrukking en repressie. Klimaatsverandering treft het meest de ontwikkelingskansen van talrijke kwetsbare bevolkingsgroepen in het Zuiden.

De omstandigheden waarin vele mensen noodgedwongen leven vinden hun structurele oorzaken in een zwak economisch, sociaal en cultureel beleid, een gebrek aan politieke wil en de onbehoorlijke naleving van internationale afspraken.

Er is echter ook veel goeds, veel solidariteit wereldwijd. Wij willen als GROS Tienen een beroep doen op verschillende, ook plaatselijke vormen van solidariteit om vanuit Tienen mee te helpen aan een betere wereld. De Gros moedigt de beleidsmakers en de Tiense bevolking uit om hieraan actief bij te dragen.

2.2. Duurzame ontwikkeling en elementaire mensenrechten

Werken aan ontwikkeling in de wereld vraagt een grondige verandering in de politiek en de economie, maar ook in onze manier van leven.

Richtinggevend is de 2030-agenda voor Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, die eind september 2015 in het kader van de Verenigde Naties zijn afgesproken. Deze bouwen voort op de acht Millenniumdoelstellingen voor Ontwikkeling (*Millenium Development Goals of MDG's*), die in 1999 werden afgesproken met als realisatieperiode 2000-2015. De nieuwe agenda voor 2015-2030 omvat 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (*Sustainable Development Goals of kortweg SDG's*), die een meer omvattend en universeel kader vormen voor de internationale samenwerking. Ook voor de rijke landen gelden nu aangepaste doelstellingen. De nieuwe agenda combineert de bestrijding van armoede met de ecologische prioriteiten op mondiaal vlak. Er is eveneens aandacht voor gendergelijkwaardigheid, de versterking van de positie van meisjes en vrouwen en in het algemeen gelijke kansen voor iedereen. Er wordt veel belang gehecht aan de bescherming van kinderen en het bieden van kansen op een volwaardige ontwikkeling van kinderen wereldwijd, onder andere door onderwijs. Vrede en veiligheid, een goede justitie en partnerships zijn belangrijke middelen om deze doelen te bereiken. Over deze mondiale agenda duurzame ontwikkeling staat meer toelichting in bijlage 2.

De internationale samenwerking moet uitgaan van een respect voor de eigenheid van personen en volkeren, zonder discriminatie op basis van huidskleur, etnische afkomst, taal, cultuur, religie, sekse of seksuele geaardheid. Open en dynamische interculturele ervaringen zorgen voor meer harmonie en geweldloze oplossingen in de samenleving.

Dit vraagt een inspanning voor actieve kennismaking met en beleving van andere culturele tradities en creaties, die stereotypering en verstarring vermijden en participatie en emancipatie bevorderen.

2.3. Lokaal internationaal beleid maken

Het lokale niveau vormt een goede basis voor burgers en beleid om concreet samen te werken. De internationale dimensie van solidariteit, armoedebestrijding en duurzaamheid kan in alle beleidsvelden van het gemeentelijk beleid aandacht krijgen.

De GROS vormt de schakel tussen de plaatselijke initiatieven, het beleid en de bevolking.

Voor het opbouwen van internationale solidariteit en een lokaal maatschappelijk draagvlak voor samenwerking met het Zuiden is informatie, bewustmaking en activering noodzakelijk. Dat is een opdracht voor zowel het gemeentelijk beleid, de GROS, de plaatselijk gedragen initiatieven, onderwijsinstellingen, organisaties voor jeugd-cultuur-milieu. De GROS wil dit in actief partnerschap bevorderen.

3. Draaien aan de wereld

3.1. Hoekstenen van een sterk gemeentelijk beleid

3.1.1. Lokaal beleidskader:

Ook voor het domein Ontwikkelingssamenwerking dienen goede en duidelijke doelstellingen opgesteld en een eigen Noord-Zuidbeleid te worden uitgebouwd. Om te komen tot een geïntegreerd beleid zien we de schepen voor ontwikkelingssamenwerking als coördinator van een actief en duurzaam beleid binnen het schepencollege. Hij/zij zorgt ervoor dat de collega-schepenen en de betrokken gemeentelijke diensten de Noord-Zuid thematiek en duurzaamheid effectief opnemen binnen hun bevoegdheden.

3.1.2. Ambtelijke ondersteuning:

- De ondersteuning door een ambtenaar voor uitvoering van het lokaal beleid en ondersteuning van de werking van de GROS is noodzakelijk.
- Elke vereniging aangesloten bij de GROS kan onder de algemene voorwaarden bepaald door het stadsbestuur gebruik maken van de stedelijke infrastructuur.
- De stedelijke diensten bieden een voldoende logistieke ondersteuning bij grote GROS-activiteiten.

3.1.3. Financiële ondersteuning

De GROS pleit voor een apart en voldoende groot budget voor Noord-Zuidbeleid. Hierbij wordt gestreefd naar een besteding van 0,7 % van het stedelijke werkingsbudget voor ontwikkelingssamenwerking. Een

ander richtpunt kan zijn: 1 euro per inwoner. Het is alleszins belangrijk dat er voldoende middelen worden vrijgemaakt, dat er een kwalitatief groeipad is en dat het lokaal bestuur een duidelijke verhoging aantoot in de budgettaire inspanningen voor ontwikkelingssamenwerking.

Een financiële toelage aan de Tiense Noord-Zuid verenigingen/initiatieven en hun projecten is reeds voorzien. De omvang ervan is evenwel beperkt en moet evolueren naar een meer substantieel bedrag.

Een afzonderlijk budget voor noodhulp zou een meerwaarde betekenen. Onder noodhulp verstaan we hulp bij acute noden omwille van een niet te voorziene toestand zoals bij een natuurramp, plotse vluchtelingenstroom in een regio, enz. Uitgaven voor noodhulp moeten bovenop het budget voor structurele ontwikkelingssamenwerking komen en niet ten koste daarvan.

3.1.4. FairTradeGemeente worden en blijven

De stad Tienen engageert zich om FairTradeGemeente te worden en een actief beleid te voeren. FairTradeGemeente draagt op een heel concrete manier bij aan een waardig bestaan voor de kleine boeren en producenten in het Zuiden, maar kiest ook voor de duurzaam werkende voedselproducenten in het Noorden. Door middel van de zes criteria voor een Fair Trade Gemeente (zie bijlage 3) wordt ingespeeld op de vraag naar en het aanbod van eerlijke en lokale, duurzame producten.

3.2. Rol van de GROS

3.2.1. Doelstellingen van de GROS

- Een eigen beleidsvisie ontwerpen en het stadsbestuur adviseren omtrent internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling.
- Advies en ondersteuning bij de uitwerking van het beleid rond internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling.
- Vergroten van het lokaal draagvlak voor internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling.
- Ondersteunen van en deelnemen aan lokale activiteiten omtrent internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling.

3.2.2. De werkdomeinen van de GROS (uit te werken in actieplannen)

- Werken aan informatie en sensibilisering.
Bevorderen van positief-kritische visie op ontwikkelingssamenwerking.
- Adviseren omtrent steun aan het Zuiden (projecten & programma's, campagnes, noodhulp) .
- Ondersteunen van de trekkersgroep in kader van de FairTradeGemeente.
- Samenwerking binnen en buiten de GROS, o.a. met andere adviesraden.

Uitgeleide

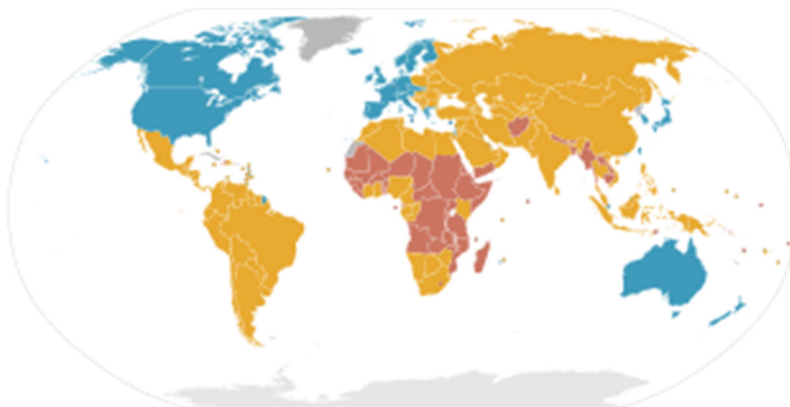
GROS Tienen zal deze visie actief uitdragen en voluit meewerken aan de realisatie ervan. Dit zal ook worden uitgewerkt in een GROS Actieplan met een levend karakter.

Bijlage 1 - Wat is 'Het Zuiden'?

Deze omschrijving slaat op **de totaliteit van alle landen en regio's die** in brede kring **'ontwikkelingslanden' worden genoemd**. Zelf spreekt de GROS Tienen liever over 'landen in ontwikkeling'.

Als we spreken van 'Het Zuiden' doen we dit vanuit de al langer gangbare begrippen 'Noord-Zuidkloof' en 'Noord-Zuid tegenstelling'. In die optiek zijn wij – (West-)Europa, de VSA en Canada, Japan, Zuid-Korea, Taiwan, Australië en Nieuw-Zeeland – 'Het Noorden'.

In een classificatie die door de Verenigde Naties (VN) en het Internationaal Monetair Fonds' (IMF) wordt gehanteerd zijn de landen in drie groepen verdeeld, naar mate van ontwikkeling. De 'ontwikkelingslanden' (of 'Het Zuiden' omvat dan **alle opkomende en ontwikkelingseconomieën**. Het gaat dan om zowel de minst ontwikkelde landen (MOL) als om landen en regio's die economisch gezien al enige of zelfs behoorlijke vooruitgang hebben geboekt, inclusief de zgn. BRIC landen (Brazilië, Rusland, India en China) en de vooral in Azië gelegen 'economische tijgers'. Grote groepen van de bevolking kennen er armoede en/of achteruitstelling. Vaak scoren ze ook niet sterk in de 'Menselijke OntwikkelingsIndex' (HDI) van de UNDP (het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties) en hebben ze nog een hele weg af te leggen om de 'Milleniumdoelstellingen 2015' te bereiken. Bij uitbreiding kan het ook gaan om de diaspora afkomstig uit die gebieden.

Blauw: geavanceerde economieën

Oranje: opkomende en ontwikkelingseconomieën (niet de minst ontwikkelde)

Rood: opkomende en ontwikkelingseconomieën (minst ontwikkelde)

Oorspronkelijk werd i.p.v. 'Het Zuiden' vooral het begrip 'Derde Wereld' gebruikt. Dit vond zijn oorsprong in de jaren 1950 toen de Koude Oorlog tot stand kwam en er een 'Eerste Wereld' (het 'Vrije Westen'), de 'Tweede Wereld' (De communistische landen, vooral USSR en de Volksrepubliek China en hun vazalstaten) werd gezien met de toenmalige of voormalige kolonies in Latijns-Amerika, Afrika en Azië als de resterende 'Derde Wereld' om een derde groep landen mee aan te duiden die niet behoorden tot de twee heersende machtsblokken van dat moment (NAVO en Warschaupact).

Men spreekt over *het Zuiden*, omdat de derdewereldlanden meestal in het zuiden van de wereld liggen – toch ten zuiden van de 'Westerse wereld'. Ook al is deze omschrijving niet geheel juist aangezien zuidelijk gelegen landen als Australië en Nieuw-Zeeland wel tot de westerse wereld ('Eerste Wereld') worden getekend. Het gebruik van het begrip 'Noord-Zuid'

heeft voor een stuk ook te maken met onduidelijkheid over welke de *westerse* en welke de *niet-westerse* landen zijn.

Bijlage 2 - De wereldagenda duurzame ontwikkeling

Van Milleniumdoelstellingen (MDG's) naar de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

Eind september 2015 werd op de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een nieuwe internationale agenda voor duurzame ontwikkeling aangenomen: Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. *

In de periode van 2000 tot 2015 vormden de Millenniumdoelstellingen (in het Engels: 'Millennium Development Goals', afgekort als 'MDG's') een gezamenlijke agenda voor de ontwikkelingssamenwerking. Ze hebben geleid tot een ongeziene hoeveelheid middelen en aandacht. Ze betekenen een substantiële vooruitgang voor veel kinderen en families over de hele wereld.

Zo werd er een belangrijke, soms zelfs grote vooruitgang geboekt betreffende:

- de daling van kindersterfte,
- het toenemende aantal kinderen dat naar school gaat, met inbegrip van meisjes,
- het verminderen van extreme armoede
- en het verzekeren van toegang tot veilig water.

Maar op heel wat andere vlakken bleef de vooruitgang veel te beperkt. Zo behalen voor slechts vier landen halen de millenniumdoelstelling inzake moeder- en kindzorg. Ook de ongelijkheid tussen landen maar ook binnen landen zelf is niet voldoende afgenomen.

De Millenniumdoelstellingen vormen dus een onafgewerkt programma, dat verder moet worden uitgewerkt in het post-2015 kader. Hierbij ligt de nadruk op het bereiken van de Millenniumdoelstellingen die nog niet bereikt werden en andere ontwikkelingsprioriteiten, die momenteel niet aan bod komen in de Millenniumdoelstellingen.

In de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling die de Verenigde Natie zullen goedkeuren, wordt een wereldwijd kader uiteengezet om armoede te bestrijden en tot duurzame ontwikkeling te komen tegen 2030, voortbouwend op de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling die in 2000 werden goedgekeurd. De Agenda 2030 is de eerste wereldwijde overeenkomst ooit over een universele en omvattende agenda en bevat een reeks van 17 ambitieuze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, 'SDG's') en 169 bijhorende subdoelen, waarmee alle landen en belanghebbenden worden aangespoord de doelen te bereiken en hun binnenlands beleid bij te sturen.

De nieuwe doelen zijn gebaseerd op zes kernwaarden, zijnde:

1. Mensen: toegang tot gezondheidszorg en onderwijs voor iedereen (ook vrouwen en meisjes)
2. Waardigheid: einde aan armoede en tegengaan van ongelijkheid
3. Welvaart: sterke economieën waar eenieder aan deelneemt
4. Gerechtigheid: veilige en vredige samenlevingen met sterke instituten
5. Samenwerken: versterken van mondiale solidariteit en duurzame ontwikkeling
6. Planeet: bescherming van ecosystemen voor alle samenlevingen en toekomstige generaties

Op basis van deze zes kernwaarden zijn zeventien concrete doelstellingen ontwikkeld. Waar de Millenniumdoelen zich alleen op overheden richtten, focussen de Duurzame Ontwikkelingsdoelen zich ook op de rol die het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld kan spelen ten opzichte van de doelstellingen.

* Zie hiervoor <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

De zeventien doelstellingen zijn:

1. Beëindig alle vormen van armoede
2. Beëindig honger, zorg voor voedselveiligheid en promoot duurzame landbouw
3. Een gezond leven en welzijn voor iedereen op alle leeftijden
4. Inclusief en kwalitatief onderwijs en levenslang leren voor iedereen
5. Gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes
6. Toegang tot water en sanitair voor iedereen en duurzaam waterbeheer
7. Betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen
8. Langdurige, inclusieve en duurzame economische groei, volledige tewerkstelling en waardig werk voor iedereen
9. Robuuste infrastructuur, inclusieve en duurzame industrialisering en innovatie
10. Minder ongelijkheid binnen en tussen landen
11. Inclusieve, veilige, weerbare en duurzame steden
12. Duurzame consumptie- en productiepatronen
13. Strijd tegen de klimaatsverandering en de impact ervan
14. Bescherming en duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpmiddelen
15. Bescherming en duurzaam gebruik van ecosystemen op land
16. Vredevolle en inclusieve maatschappijen, toegang tot het rechtssysteem voor iedereen, en effectieve, verantwoordelijke en inclusieve instellingen op alle niveaus
17. Implementatiemiddelen en globaal partnerschap voor duurzame ontwikkeling

Nieuw is dus dat naast het bestrijden van armoede een ongelijkheid er ook extra aandacht uitgaat naar de uitdagingen op vlak van klimaatverandering en leefmilieu. Ook is nu duidelijk dat op de meeste domeinen actie wordt gevraagd van *alle* landen, dus ook van de landen in het Noorden zoals België (uiteraard aangepast aan de eigen toestanden).*

* Zie ook:

<http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

<http://www.11.be/artikels/item/dossier-sdg-s-een-duurzame-wereld-tegen-2030>

<http://www.mo.be/dossiers/duurzame-wereld-tegen-2030>

Bijlage 3 - FairTradeGemeente

De 6 criteria voor gemeenten*

Om de titel van FairTradeGemeente te behalen, moet de gemeente voldoen aan deze 6 criteria:

1. Lokaal bestuur

Het lokale bestuur keurt een resolutie goed die Fair Trade steunt en beslist om koffie en nog minstens één ander fairtradeproduct aan te kopen voor vergaderingen, op kantoor en in de cafetaria's.

Verder promoot de gemeente op regelmatige basis het bewustzijn rond Fair Trade via communicatie naar haar personeel en inwoners toe.

2. Winkels & horeca

Minstens twee fairtradeproducten zijn duidelijk beschikbaar in de plaatselijke winkels en horecazaken. Daarvoor zijn er doelstellingen vooropgesteld per aantal inwoners.

De winkels en horecazaken communiceren ook over het feit dat zij fairtradeproducten verkopen of serveren.

3. Scholen, bedrijven & organisaties

Een aantal scholen, bedrijven en organisaties gebruikt fairtradeproducten en communiceert daarover. Scholen zetten ook educatieve campagnes op om de kennis over en de betrokkenheid met Fair Trade te vergroten.

4. Media

De campagne tracht te zorgen voor zoveel mogelijk media-aandacht op lokaal en regionaal niveau. Daardoor bereikt men een groot deel van de bevolking. En zo voelen lokale deelnemers zoals handelaars en organisaties zich gewaardeerd voor hun engagement.

5. Trekkersgroep

Er is een lokale trekkersgroep actief die de nodige initiatieven neemt om de titel te behalen. Nadien zorgt die groep voor de continuïteit van de campagne en is ze verantwoordelijk voor een jaarlijkse beoordeling. Daaruit moet blijken dat de gemeente nog steeds een FairTradeGemeente is.

6. Lokale duurzame voeding

Om FairTradeGemeente te worden, lanceert men in de gemeente een nieuw initiatief dat lokale consumptie en productie van duurzame voedingsproducten aanmoedigt. Zowel thuis, als op de werkvloer en op openbare plaatsen. Er wordt over dit initiatief duidelijk gecommuniceerd.

Om de titel te behalen én te behouden wordt ofwel een meerjareninitiatief opgestart, ofwel een kortlopend project. In het tweede geval wel met garanties dat er jaarlijks een nieuw initiatief zal genomen worden ter bevordering van het lokaal en duurzaam consumeren en produceren.

* Zie <http://fairtradegemeenten.be/voor-de-titel-6-criteria>